

DELAUSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 10.

V Ljubljani, sredo 13. januarja 1926.

Leto I.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 12. pritličje.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20—Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22—Din, za inozemstvo mesečno 32—Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1—Din. V oglasnem delu stane petična enostolpna vrsta 3—Din. Pri večjem številu objav popust.

Sem z reformo državnega gospodarstva!

Finančni odbor Narodne skupščine »pretresa« proračun za leto 1926-27. Časopisi poročajo o debatah, predlogih in nasvetih, ki so bili izrečeni in predloženi. Govori in piše se o strašnih vsotah, ki naj se izjemno iz prebivalstva na direktne ali indirektno načine. 8. leto že imamo skupno državo, ali do danes se ne moremo izvedeti: kako smo gospodarili l. 1919? Ali smo imeli zgubo? Tudi ne vemo, kako smo gospodarili v letih 1920, 21, 22, pa 23. Mi samo vemo, da moramo plačevati vedno večje davke, ker izdatki države so vsako leto večji in večji...

Za vsako pravilno gospodarstvo pa je nujno, da ima vsako leto natančen obračun pred seboj. Če je zguba, potem je treba takoj dognati vzroke ter reformirati, kar je reforme potrebno.

Naloga in dolžnost parlamenta je, da terja od vlade obračun.

Seveda, če vemo, da predstavlja v naši državi gospod Pašič vladno in parlament v eni osebi — če vemo, da je radikalna stranka edino radi Pašiča, da brez Pašiča ni ne radikalne stranke in ne njene vlade, potem razumemo, da je tako, kakor je. Kako pa naj parlament, v katerem prevladuje do kraja radikalna stranka, zahteva od Pašiča, ki je sam v svoji osebi »vsa vlada in ves parlament«, dovršen obračun dohodkov in stroškov in sploh vsega vladnega delovanja?

Clovek, ki to vè, vè obenem tudi, da ne bo tako dolgo rednega gospodarstva v državi dokler ne bo parlament res — parlament.

Če hočemo reformo državnega gospodarstva, potem moramo začeti z reformo — volilcev. Edino volilec bi mogli odločiti, edino volilec bi mogli poslati v parlament take zastopnike, ki bi znali urediti državo v interesu njih samih, to je v interesu volilcev-državljanov. Danes pa je tako: če kdo izmed radikalnih poslancev ni zadovoljen s tem kar se godi, in to glasno pove, more že prej vedeti, da pri prihodnjih volitvah ne bo več poslanec. Nekdaj mogočni bivši radikalni pravnik in minister Nastas Petrovič, je to krepko občutil na svoji osebi. Minister Radojevič, ki se je tudi nekaj bunil, se je še nedavno komaj zbudil, in že ni bil več — minister. Kajti potegoval se je za stvari, ki bi bile sicer državi v korist, ki pa niso bile všeč Pašiču — in minister ni bil več minister.

Reforma državnega gospodarstva zavisi od reforme volilcev. Nič ne pomaga še tako hrupno pritoževanje in negotovanje. Jugoslavija je država, v kateri odloča le volilna kuglica.

Zapomnimo si to!

**V DELAVSKE DOMOVE
»DELAUSKO POLITIKO«!**

Kombinacije in komplikacije.

Belgrad, 13. jan. Pašič je obolel in odpotoval v inozemstvo; on zna vedno oboleti, kadar mu trda prede za njegovo politično moč. Posnemati ga je jel Radič in je obolel po njegovem vzoru. Kar se tiče političnih sestankov Pašiča in Pribičevića, se je stvar pojasnila v to-

liko, da Pribičević menda ni, morja pa vsaj za kratko dobo posetil Pašiča, pač pa je prav dolgo konferiral z njegovim osebnim tajnikom. Listi so v splošnem mnjenja, da ponovni PP režim več ne prihaja v poštev.

Izpremembra vladne koalicije.

Belgrad, 13. jan. Po vseh indicijah sodeč, se v notranji politiki naše države zopet pripravljajo neke izpremembe. Radič je le politično bolan, Pašič bi bil raje ostal doma. Radičev »Dom« demantira »govorico«, da je Pašič odšel v inozemstvo, zato, da se bodo doma lažje iznebili Radiča, ki naj bi se ga tožilo radi veleizdaje in tako onemogočilo za vse večne čase. Laza Marković potuje med Belgradom in Zagrebom, Ljuba Jovanović konferira z Marin-kovičem. Vlada kot taka pa »poči-

va«. Med tem razlaga zastopnik finančnega ministrstva Uzunović, kako misli vlada »štediti«. V vseh političnih krogih se pa povprašujejo, kaj je stari Pašič zopet »pogruntal«. Da se nahaja Radič v težki situaciji, o tem ni več dvoma, in da stoji vlada takozvanega »narodnega sporazuma« na trilem temelju, tudi ne. Precejšnji interes vlada v tukajšnjih političnih krogih tudi za Pribičevićovo potovanje v Slovenijo in za njegove izjave ob tej priliki.

Velika antanta noče — mala antanta hoče.

Budimpešta, 13. jan. Nadvojvoda Jožef je izjavil zastopnikom časopisja, da bodo današnje koruptne razmere trajale na Madžarskem toliko časa, dokler Budimpešta ne bo imela zopet kralja. Madžarska monarhija se mora izpostaviti, seveda kot samostojno kraljestvo, ker ni upati, da bi se zopet pojavila Avstro-ogrska monarhija. Celo nadvojvoda Jožef se je odločno izjavil proti izpostavitvi stare podonavske monarhije, ker od nje pač nima dosti pričakovati.

Berlin, 13. jan. Na intervencijo Male antante je Anglija odgovorila, kakor se doznava iz diplomatskih krogov, da smatra ponarejevalno afero za interno zadevo Madžarske in da nima povoda posredovati. Slično izjavo pripravljala francoska vlada. Kakor smo že poročali, je Čehoslovaška, kot najmočnejša predstavnica Male antante s tem ravnanjem Anglije in Francije skrajno nezadovoljna, in je tako pričakovati političnih zaplet-

ljavev med veliko in malo antanto.

Praga, 13. jan. »Večer« poroča, da je Čehoslovaška razočarana, ker Anglija in Francija nočeta podpirati akcije proti Madžarski, marveč hladno opazujeta madžarskega škandala ter indirektno svarita pred agresivnostjo v aferi, češ, da so Angleži in Francozi stari prijatelji Madžarske. »Večer« sklepa iz nerazpoloženja, ki vlada na Čehoslovaškem proti Angliji in Franciji, da je prav zadnji čas, da se čehoslovaška zunanja politika nasloni na Italijo ter ustvari z njo prijateljske politične in gospodarske odnose.

Budimpešta, 13. jan. V ponarejevalno afero zapleteni knez Windischgrätz je bil precej radodaren. Ta je med drugim za brzotiskalni stroj izdal preko 375 milijonov, za druge stroje pa okoli 350 milijonov. Papir in potni stroški ga stanejo 400 milijonov, vsega pa je bila v tej nečedni aferi potrošenega pol-druga milijarda madžarskih kron.

Pred revolucijo v Romuniji.

Beograd, 13. jan. Bratianijeva vlada je proglasila nad šestimi pokrajinami obsedno stanje, ker se je jelo ljudstvo resno vznemirjati radi izgonu prestolonaslednika Karla. Časopisje je podrejeno vojaški cenzuri. Inozemski novinarji se ne smejo posluževati brzojava in telefona. Med tem blodi pregnani prestolonaslednik

Karel po Italiji, zaenkrat je v Milanu, v kratkem pa odpotuje in se sestane z grškim razkraljem Jurijem.

Bukarešta, 13. jan. Listi poročajo iz Bukarešte, da so stopili v stavko vsi romunski odvetniki, ki navajajo za vzrok svojega koraka popolno zmešnjavo v romunskem pravosodju. Res lepe razmere!

tem težkem položaju dežela ne razumela.

V razpravah se je naglašalo, da naj socialisti ne dajo videza, da so razbili levičarsko vlado. Večina pa je sprejela resolucijo, da preprečijo popolno reakcijo, za vstop v vlado, toda le pod pogojem, da sami sestavijo vlado oziroma le tedaj, če imajo večino v vladi. Tej resoluciji se je pridružil tudi Blum.

NACIONALISTI V NEMČIJI SARNJAJO.

Berlin, 13. jan. V vladni krizi v Nemčiji še ni bistvene izpremembe. Predsednik Hindenburg je včeraj konferiral z večjimi strankami, toda do vidnega zblizanja med strankami z ozirom na sestavo parlamentarne vlade ni prišlo. Vsekakor ima pa dr. Luther največ izgleda, da dobi mandat za sestavo parlamentarne vlade. Socialni demokrati še niso zavzeli stališča napram rešitvi krize, pač pa delajo nacionalisti, ki jih podpira velik del velekapitalisov, propagando za uvedbo diktature, ki bo v Nemčiji naletela na velik odpor. V vprašanju vladne krize, če se ne reši do četrta, je obljubil Hindenburg, da poda sam iniciativo za rešitev krize, smatrajoč, da je ni mogoče več zavlačevati.

PROGLAS BOLGARSKIH EMIGRANTOV.

Belgrad, 13. jan. Proglas bolgarskih prognancev - zemljoradnikov, ki so radi nasilja vlade morali pobegniti v Jugoslavijo, je povzročil tako v naši državi, kakor po vsej Evropi vznemirjenje. Posredovali sta velika in mala antanta, ki sta dosegli toliko, da bo bolgarska vlada sprejela emigrante nazaj ter jim zajamčila prosto politično delovanje in skrbela za njihovo osebno varnost. V koliko je taka varnost zanesljiva in priporočljiva, se bo kmalu videlo.

RUSIJA NOČE V ZVEZO NARODOV.

Moskva, 13. jan. Ruski listi se obširno bavijo z vprašanjem vstopa Rusije v Zvezo narodov. Soglasno odobravajo mnenje Rakovskega, da se Rusija kot edina, na socialističnem temelju urejena država, ne more družiti s kapitalističnimi državnimi organizacijami v Zvezi narodov, ki hlepe le za tem, da za krinko človekoljubnosti zakrijejo svoje imperijalistične težnje.

PRED NOVO MOBILIZACIJO?

Belgrad, 13. jan. Vprašanje ponarejanja fužij bankovcev je stopilo v akutno stanje. Vse kaže, da tiči za tem propaganda Habsburgovcev, Hohenzollernovcev in Wittelsbachovcev. Grof Bethlen je zadnji dan prejel zaupna poročila o gibanju nemških »Kreuzhackerjev«, kakor tudi o rovarstvu njim sorodnih madžarskih organizacij. — Velika, kakor tudi mala antanta sta si prišli na jasno, da je Madžarska s svojim delovanjem zadnjega meseca zakrivila mednarodni prestop, vsled katerega sta ogrožena mir in red vse Evrope. Anglija in Francija, ki sta doslej to mirno gledali, sta se menda odločili, in hočeta finanjsko pritisniti na Madžarsko. Ker pa smatra ta za potrebno tudi vojaško posredovanje, sta naročili mali antanti, naj pripravi svoje vojne sile, da za vsak slučaj nastopijo v akciji proti Madžarski. Tako se govori v tukajšnjih političnih krogih — bližnji dnevi bodo pokazali, če se za vsem tem ne skrivajo drugi računi in nameni.

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

13. jan., sredo: Henrik IV., premijera, izven.

14. jan., četrtek: Profesor Storicin, red A.

15. jan., petek: Henrik IV., red E.

Opera:

13. jan., sredo: Glumači, Povratek, red B.

14. jan., četrtek: Orfej v podzemlju, red C.

15. jan., petek: »Višar«. Simfonična pesem za veliki orkester, soli in zbor. Koncert v vel. dvorani hotela »Unions«. Začetek ob 20. uri zvečer.

Razstava umetnika Trstenjaka doživlja usodo svojih prednic. O tej razstavi prinesemo te dni izčrpno poročilo, medtem pa naj se javnost sama pobriga, da si izložbo ogleda in si ustvari o njej svoj sodbo. Umetnost vendar mora prodreti v najširše sloje ljudstva in naj ne bo, ko doslej, monopol nekaterih posedujočih ljudi.

Prav izboren koledar za naše delavstvo, je izdala Zadruga založba, r. z. z. o. z., pod spretnim uredništvom Antona Kristana.

Z geslom »V slogi je moč, v delu rešitev!« otvarja brez običajnih formalnosti svoj koledarski del, podkrepjen s prepričevalnimi poudaricami za vso socialno čutečo javnost. Uvodna pesem G. Herwegha, posvečena »Splošnemu nemškemu delavskemu društvu«, ki ga je l. 1864. ustanovil F. Lassalle, pozivlje delavstvo k samozavesti, predvsem s kitico:

»Robski svoj zlopite duh,
ker svoboda vaš je kruh!«

S pravnega stališča temeljito izrpen članek je A. H.—n.: »O zadrugah«. Iz njega naj sodrugi pridobijo osnovne pojme o gospodarskem združevanju. Avtor nas docela pouči, kaj je zadruga v bistvu, kako se ustanavlja, kako je organizirana.

Nič manj ni važen članek sodruga Cugvica, ki poroča o pomenu gospodarskih organizacij. Naš znani soc. delavec s. Golonh nas je v članku »Več dela, več lastnega kapitala« poučil, kako je nujna zahteva, znižati nepotrebne investicije, kako se morajo zvišati prejemki nameščencev ter znižati izdatki za obresti za nepotrebna posojila s tem, da si delavske organizacije priskrbe lasten kapital. Zastopani je v koledarju še z raznimi razpravami: »Zadrugno gibanje v Avstriji«, »Švedske konzumne in produktivne zadruge« in »Ob petletnici Zveze gospodarskih zadrug za Slovenijo« z vrlo zanimivimi kulturnimi, gospodarskimi in strokovnimi podatki ter izčrpno bilanco omenjene Zveze.

Članek o Zadrugi banki nam osvetljuje, kolikega pomena je denarstvena organizacija za nemoteni razvoj splošnega delavskega gibanja. V članku je od pare do pare številčno izkazano poslovanje te banke v zadnjih treh letih.

Emil Podkrajšek piše o taylorizmu v produktivnih zadrugah, o namenu »Stana in doma« ter o »Zvezi stavbnih zadrug«.

V prosvetnem delu poroča zopet s. Golonh o težnjah in ciljih »Kmetске Prosvetne podporne jednote«, ki ima namen razširiti lepo knjigo pripovedne, politične, znanstvene in socialne vsebine med najširše sloje delavskega in kmetškega naroda.

Pavle Č. poudarja v članku »Pod lipo« skupnost socialistične knjige s proletarijatom. »Pod lipo« je zamašila vrzel, ki je doslej zevala na polju delavske literarne prosvete. To je gotovo eden najlepših letošnjih koledarjev.

Zadrugi koledar se dobi v »Zadrugi založbi«, Ljubljana, Aleksandrova c. 5 za ceno Din 5. Koledar toplo priporočamo.

Iris.

Brez naslova.

Obresti in »Narodni Dnevnik«. V polemiki o programu »Delavske Politike« je zašel »Nar. Dnevnik« med — obresti. Tudi prav. Kapitala res ni v njem. »Obresti« so pa še precej mršave.

Dnevne novice.

Jutri, v četrtek, 14. t. m. vsi na Delavsko akademijo v Mestni dom, kjer predava ob 7. uri zvečer stari socialistični borec dr. H. Tuma: »O organizaciji delavske izobrazbe«. Nihče naj ne izostane!

Železničarji in Delavska zbornica. Naši čitatelji se še spominjajo, kako so klerikalci govorili, da so naše organizacije proti temu, da bi spadali tudi železničarji pod Delavsko zbornico. — Čim je pa glavni volilni odbor (oficijelni) na prizadevanje naših sodrugov sklenil, da imajo tudi železničarji pravico, da volijo, če se vreklamirajo, so se pa pokazala dejanja, ki so postavila vso klerikalno besedičenje na glavo. Dočim so naše organizacije, zlasti »Ujedinjeni Savez železničarjev« vreklamirale skoro 4 tisoč železničarjev, niso klerikalci, ki so o stvari največ govorili, vreklamirali niti sto! Taka je razlika med besedami in dejanji!

Stanovanjska beda in železničarji. Državna železnica gradi stanovanja. To ni šala. Dotični, ki ne verjame, naj si ogleda zgradbo poleg inšpektorata. Tam se gradi za signalno sekcijo nova delavnica, sicer za ta namen jako skromno poslopje, vendar direkcija ve, da stanujejo nekateri nastavljeni signalne sekcije v barakah, drugi pa daleč izven Ljubljane, in je najbrže uprav zato v tej stavbi dala napraviti dvojne stanovanj. Radovedni pa smo, ali bodo vsaj ti dve stanovanji dobili tisti, ki bi ju morali dobiti. Kolikor poznamo razmere, se bodo zopet našli brezsrčneži, ki bodo skušali izpodrinuti tiste, ki imajo res pravico do teh stanovanj in našli se bodo najbrže tudi taki merodajni faktorji, ki jim pojdejo na roko. Siti smo že poglavij o več ali manj očitnih korupcijah izvršenih z namenom, da se služi strankarstvu in vzgaja klečeplazec. Zapomniti si pa bomo morali marsikaj ter o priliki, ko bo zopet kaj slišati o javni moral, povedati, da se ne strinjamo s tako jezuitsko prakso: »Ne glej me, ampak poslušaj me.«

Ustanovni občni zbor abstinentnega društva »Treznost« za Ljubljano se je vršil v nedeljo, 10. t. m. v hišgenski točilnici na velesejmu. Otvoril ga je dr. F. Mikš kot predsednik pripravljalnega odbora, ki je poročal, da ima društvo doslej 55 odraslih članov, ter dela živahno za propagando popolne abstinence zlasti med mladino. Zbor sta pozdravila dr. K. Lončar v imenu prosvetne uprave in g. K. K. Lončar v imenu skavtov. Dr. K. Lončar je omenjal zlasti svoj boj proti alkoholu, nikotinu in razuzdanosti ter proti političarjenju v telovadnih društvih. Zavzemal se je za enakopravnost Sokola, Orla in DTE... Po poročilu tajnika, blagajnika in revizorja je bil podan dosedanjemu odboru absolutarij. Pravila so bila sprejeta en bloc. V nov odbor je bil izvoljen med drugimi dr. Mikš, A. Cerkenik, Primožič i. dr. Izvoljeno je bilo tudi nadzorstvo ter načelniki posameznih sekcij. Po volitvah so se vsi navzoči svečano prisegli, da se bodo držali društvenih pravil. Ko so sklenili poslati policiji, šolskim upravam in javnosti posebne resolucije in je predsednik odgovoril na razna vprašanja, je bil ob 13. uri zaključen zbor. — Vse delavce pozivljamo, da akcijo društva podpro in če že ne vstopijo kot člani v društvo »Treznost« naj ustanove v naši kulturni zvezi »Svoboda« abstinentne krožke. Vsak delavec naj bo pa prepričan, da sta alkohol in nikotin škodljiva!

Na ljubljanskem Gradu je magistrat kakor čujemo preuredil vse številne dvorane v stanovanja in tako spravil pod streho lepo število družin, ki so se pehale iz stanovanja v stanovanje s ceste na cesto, kar je izpodjedalo zdravje njim in njihovim otrokom. Nekaj ruskih emigrantov, slušateljev ljubljanske univerze, je tudi še ostalo na Gradu in se trdno oklenilo najlepše dvorane. Ta dvorana je do zadnjega ovirala po svoji starinski izvedbi, da magistrat ni mogel predelati dveh zraven ležečih dvoranic. Bivšo viteško dvorano, ki za preureditev v stanovanja ni pripravna, je magistrat

takoj odstopil Rusom, s čimer pa seveda niso bili zadovoljni. Napovedana jim je bila deložacija, ki pa ni bila izvedena. Rusi so gospodje! Magistrat se je moral pogajati z njimi, in pogoji so bili precej težki. Rusi so zahtevali, da se jim v viteški dvorani, poleg dosedanjih peči, postavi še dvojne, prebeli in da se jim napelje v dvorano električna luč, vse seveda na magistratne stroške. Do tu naj bi bilo vse v redu. Ne gre nam samo v glavo ljubezen magistrata do Rusov, zlasti, ko gledamo kako v nemar se pušajo prošnje drugih grajskih stanovalcev — domačinov, zlasti onih, ki doma opravljajo svojo obrt in morajo ves dan čepeti pri petrolejkah. Ti ljudje bi tudi že zdavnaj radi električno napeljavjo in plačali bi jo, pa se jim vedno izgovarjajo, da je premalo toka. Kje so ga neki sedaj dobili? In Rusom še brezplačno. Enakopravnost naj tudi pri bratoljubju ne bo tako očitno okrnjena.

O brezposelnosti smo v našem listu že govorili in nazorno pojasnili vso strahoto tega vprašanja. Zadnje vesti nam vedo povedati, da je število brezposelnih, zlasti v Nemčiji grozno poskočilo. Višje ne gre in ne more iti. V Nemčiji je ta trenutek okoli 700.000 ljudi brez posla in kruha. To je številka, ki tira v obup.

O Nemčiji so nam podatki znani. Drugače je to z Rusijo, kjer nomadski (pastirski) narodi uprav poginjajo. Stvar sicer ni tako huda kot jo opisujejo buržuazijski listi z gotovim namenom, a vendar je jasno, da prehrana v krajih brez vsakih obilnih sredstev, ne more biti brezhibna. Saj je celo starokulturno Italijo zgrabila še nedolgo nesreča gladovanja. V Španiji ni nič bolje, velika mesta notorično trpe na pomanjkanju (pomislimo na Dunaj in njegovo majhno okolico, ki naj bi ga redila!), necivilizirani kraji Azije, Amerike in Afrike pa so že stoletja pravi pekel človeške bede.

Nova metla v Pollakovi tovarni. V Pollakovi tovarni hoče nova metla kar vprek pometati. Prestavlja, odstavlja delavce, odpušča že dolga leta zaposlene delavke, sedaj pa se je ta neizdelana, pa neuporabna metla spravila nad mojstre. Nad tiste ljudi ki so osiveli v Pollakovi tovarni, pustili v njej vse svoje življenjske sile. Po tovarni pripovedujejo, da bo ta metla privlekla v tovarno tuje, inozemske mojstre, ki bodo z delavci še bolj strogi, še bolj kruti in še bolj neusmiljeni. Mi dobro poznamo slabe strani Pollakovih mojstrov. Vsaj so bili na dnevnem redu konflikti in vsakdanje zmerjanje Pollakovih mojstrov. Da bi pa sedaj izmenjali te mojstre s še bolj strogimi ljudmi, tega pa Pollakovi delavci ne bodo trpeli. Tudi Pollakovi delavci so ljudje in ne živali.

V Zeleni jami se je našla zlata damska ura brez stekla in enega kazalca. Dobiti jo je pri izvoščaku št. 61.

V Mariboru se je ustrelil redov Viljko Bajkić iz strahu, ker so ga radi prekoračenja retretne ure hoteli zapreti. Pognal si je v glavo strel iz puške in takoj obležal mrtev.

Kar naprej s takimi podlistki! Od kar izdaja dnevno časopisje, in celo revijalne izdaje, podlistke povsem detektivske vsebine, natrpane z zločini, uboji, umori, tatvinami, sleparijami itd., ni čudno, da se tako slovstvo predvsem prime mladine. V našem listu smo že opetovano poročali o moralni propalosti naše mladine. Naj omenimo še slučaj, ki se je pripetil v Berlinu. Še-le osemnajstleten deček J. Klotz, je bil prijet od policije, ker je imel čudno vsekakor sadistično navado, da je zasledoval ženske, ki so hodile same domov. Čim je katero zasačil samo, ji je vrgel zanko okoli vratu, podrl na tla in jo neusmiljeno pretepel. Ko so ga tirali pred sodišče, se je izgovarjal, da so ga pokvarile knjige detektivske in razbojno-romanske vsebine. Obsojen je bil na leto dni težke ječe.

Razne tatvine. Berač, star okrog 60 let, je ukradel iz žepa suknje Franči Mihaela v Dalmatinovi ul. št. 2 par svilenih rokavic vrednih 20 Din. Antonu Ojstercu je bil pa ukraden v gostilni pri »Sokolu« pred Škofijo moški dežnik, vreden 200 Din. Rjave usnjate rokavice, podložene s kožuhovino, vredne

150 Din je pa neznanec izmaknil Pavlu Perdanu iz Ribnice in sicer v kavarni »Slon«. Čudni tatovi, vse jim prav pride.

Vlom v Šmihelu. Pri sejmarju Ivanu Mišjak so vlomili neznani tatovi in pokradli različnega blaga v vrednosti 30.539 Din.

Nepoklican trgovec. Jereb Blaž je bil najbrž v denarni zadregi, pa bi bil gotovo se rad veseljačil v restavraciji pri Mikliču v Kolodvorski ulici, zato je jel mešetariti z zlato uro in jo ponujal za Din 200. Ker se je možakar pri trgovskem poslu z zlato uro precej sumljivo obnašal, tako da so se gostje jeli spogledovati, so mu uro odvzeli in izročili stražniku. On sam naj bi pa prinesel od svojega županstva potrdilo, da je ura res njegova last, na kar bi jo lahko mirno prodajal pa magari pod ceno. Ker pa je bila ura vsekakor ukradena, ni blizu ne Blaža in ne potrdila od županstva.

Nasrkala sta se ga. P. Joahim in Z. Anton, so se v židani volji hotela tudi posloviti, ne da bi vprašala za račun. Ker je take vrste gostoljubnost že zdavna ob veljavu, je oba vzel v svoje varstvo redar.

Za Božične praznike se je neznan tat lotil tudi akademskega kolegija v Kolodvorski ulici. Kakšen je bil tat in odkje je prišel, je še zagonetno. Oškodovanih je pa precej akademikov. Stojan Globočniku je ukradel iz odprte sobe črno salonsko suknjo, vredno 500 Din, Anton Umeku iz zaklenjene omare dežnik, vreden 100 Din, Slavko Gorup iz odprtega umivalnika tri kose toaletnega mila — da si je kot Pilat umil roke —, Bogdanu Vatovecu iz zaklenjene omare 10 bankovcev po 100 Din. Denar je last Kluba gradbenih tehnikov. Toliko je pobral za praznike. Najbrž si je privoščil dobrih potie in veselega silvestrovanja, precej 1. jan. 1926 je pa še v odsotnosti obiskal Otmar Cvirna in mu izmaknil 8—10 samovzevne in eno srajco, v skupni vrednosti 600 Din. Uprava kolegija tatvine ni takoj naznanila, ker je domnevala, da izslediti tatu mogoče sama. Tat bo vsekakor izven kolegija.

Policijska kronika z dne 12. t. m. Napovedani sta bili dve aretaciji, vloženi pa 6 ovadb radi prestopka cestno policijskega reda, 1 radi prekoračenja policijske ure, 2 radi prekoračenja poslovne ure, 2 radi kaljenja nočnega miru. V bolnico je bila odvedena Č. J. radi spolne bolezni.

Prireditve.

Strokovna organizacija natakarev, hotelskih in kavarniških uslužbencev za Slovenijo, priredi danes, 13. jan., v veliki dvorani »Kazine« in v vseh prostorih »Zvezde« svoj VII. vsakoletni ples. Godba Dravske divizije pod vodstvom dr. Čerina. Plesne točke. Zabava. Začetek ob 20. uri.

Trbovlje.

Morala je v nevarnosti, pravijo klerikalci. Župni urad je zato nabil na cerkvenih vratih razglas, da ženske s kratkimi krili in z globo izrezanimi bluzami ne smejo v cerkev, ker pohujšujejo s tem druge. Svoje dni so pa ravno klerikalni prvaki kupovali kar na debelo kratka krila in židane bluze za nežni spol.

Nezgoda. V pondeljek dopoldne ob 9. uri se je na vzhodnem okrožju v jami vdrla stena ter zasula rudarja Matēja Čebina. Težko poškodovanega tovariša so prinesli v bolnico bratovske skladnice. Obžalovati pa moramo, da ni v jami nobene nosilnice, tako da se morajo ponesrečenci voziti iz jame v jamskih vozičkih, kakor živina. Radovedni smo, kedaj pride rudarska oblast pregledovat jame, ker se godi tukaj vsak dan kak nesreča, zganje se pa nihče. Sicer se pa k tej stvari še povrnemo.

Blamaža. V nedeljo 10. t. m. so sklicali skrajni levičarji shod, z namenom, da onemogočijo skupni nastop razredno zavednega delavstva pri občinskih volitvah. Shod je bil skrajno slabo obiskan, okrog 150 ljudi in še ti so bili v večini nasprotniki razbijaške politike. Neki visokošolec je naglo prebral neki komunalni program, kojega so sestavili v Ljubljani, ne da bi poznali razmere v naši občini. Saj po-

udarjajo v svojih zahtevah, da mora občina zgraditi vodovod, ki je pri nas že zdavnaj zgrajen; in ne samo eden, marveč kar dva sta, tako da nam ni treba trpeti žeje. Drugi govornik je na dolgo in široko razkladal, kako so se blamirali v Ljubljani in drugod s kompromisi ter pozivljali »levo orijentirano delavstvo«, na samostojen nastop; večji hrup je nastal, ko je pozval navzoče, naj podpišejo kandidatno listo. Pa ni ga bilo, ki bi hotel na ta lim, da bi podpiral razdiralce delavske enotnosti. Sodr. Klenovšek je poročal o sklepih zaupniškega zbora, ki je že sestavil listo ter da bo šlo delavstvo enotno v volilno borbo, ker se zaveda, da sloga jači, nesloga tlači. O tej stvari bomo še povedali.

Celje.

Samostojni demokrati obljubujejo baje že zopet, kakor pri občinskih volitvah, golaž in pivo onim, ki bodo prinašali glasovnice za volitve v delavsko zbornico v tajništvo SDS. Mi pa opozarjamo delavstvo, da nam vsak tak slučaj takoj sporoči, ker je vse to protizakonito in strogo kaznjivo. Delavstvo ne boste podkupovali z golažom. Pogledali si jih bomo malo bolj od bliže podkupovalce in podkupljene.

Toza pride v Celje. Kdo je Toza? Toza je znamenit človek, znan kot izvrsten strelec na dvonožno divjad, velik zaščitnik zakona o zaščiti države, skratka jugoslovanski Mussolini. Celjanom se bo predstavil dne 30. t. m.

Ljudsko gibanje v Celju. V celjski župniji je bilo leta 1925 rojenih 436 otrok; umrlo pa je v tem času 363 ljudi. Narastek znaša torej 73 oseb.

Demokrati in volitve v Delavsko zbornico. Kakor klerikalcem, tako se tudi demokratom cedijo sline po Delavski zbornici. Tetka »Nova doba« jim je posvetila celo uvodnik. V njem pravi: »Delavska zbornica je poklicana ščititi delavstvo pred izrabljanjem in varovati njihove pravice.« To je vse lepo, pozabila pa je povedati, kdo je tisti, ki izrablja delavstvo; da so to liberalna kapitalistična gospoda okrog »Nove dobe«, in da bi »Delavska zbornica«, če pride v roke hlapcev te gospode, bila izročena na milost in nemilost tistih, ki delavstvo izkoriščajo. Nadalje pravi, da so različni gospodje sodrugi od rdeče internacionale delavstvo ogoljufali. Ne pove pa, kdo so tisti. Zeleli bi, da bi bila tetka »N. D.« bolj dosledna in povedala tudi imena teh gospodov sodrugov. Na koncu pa pozivlja delavstvo, da se naj ne da

begati in naj voli demokrate in fašiste, to se pravi, takozvano »Neodvisno delavsko listo«. No, delavstvo je bolj pametno in zavedno nego si ti gospodje mislijo. Zavedno delavstvo bo glasovalo kompaktno za listo razredno zavednih združenih strokovnih organizacij.

»Nova doba« pozivlja delavstvo, da pazi in zasleduje način razdeljevanja glasovnic za volitve v »Delavsko zbornico« in pobiranja istih. Pri tem je pa kakor vselej pozabila delavstvo opozoriti tudi na to, da naj si obenem zapomni, kako bo zopet terorizirano od strani delodajalcev, ki so pristaši samostojne demokratske stranke.

Cirkus pride v Celje. Po Celju se govori, da pride v Celje klerikalni cirkus, z 21 tigri pristne kranjske in štajerske pasme. Predstave se bodo vršile teden dni pred volitvami v »Delavsko zbornico«. Za piliterja in izključača se jim je posrečilo dobiti v Celju dobro znanega Lojzeta in njegovo družbo. Čas in kraj se še pravočasno objavi.

Ptuj.

Ptuj. Suženjske razmere v tovarni »Petovija« na Bregu pri Ptujju nas silijo, da jih enkrat za vselej razkrinkamo in pokažemo naši javnosti, kako je tam, kjer delavstvo nima tiste zavednosti in moči, kakor bi jo moralo imeti in kjer se oblast ne ozira na vsa pojasnila in naznanila.

Pri »Petoviji« je zaposlenih nad 120 delavcev in nameščencev, ki delajo zadnje tri mesece kakor nori tja v en dan. Tovarna je dobila pred tremi meseci dobavo vojaških čevljev, ki bi jih imela do konca leta izvršiti. Od tistega dne se je delalo v tovarni vedno s podaljšanim delavnikom, od 7. ure zjutraj do 8., 9., 10. celo do 12. ure ponoči. Rekord pa se je napravil v dnevih pred prazniki. Dne 23. decembra so začeli delati zjutraj ob 7. uri ter so delali brez prenehanja ves dan, celo noč in naslednji dan do poldneva, to je — reci in piši: **trideset ur nepretrgoma.** Tako dolgega šifta še menda ni bilo napravljenega v Jugoslaviji.

In kako se je delalo? Ravnatelj Tatscher, Avstrijec iz Grada, je uvedel akord, toda tak akord, ki človeka ubije, če hoče priti vsaj malo na svoj račun. Povprečne urne plače tega akorda znašajo od 2 do 8 dinarjev. Večina ne pride na 5 dinarjev na uro. Zato se je delalo čez čas v akord in brez vseh doklad. Reklo se je: Kdor hoče več zaslužiti, naj dela dalje časa. Da delo ni bilo prvovrstno, bo pri po-

znanju takega akorda vsak razumel. Zato pa je tovarna tudi dobila en vagon čevljev nazaj. Te čevlje sedaj prodajajo po 300 do 400 kron. Da je to tudi hud udarec za domače obrtnike in čevljarje, se razume.

O podaljšanem delovniku in slabih razmerah v »Petoviji« se je obvestila že Delavska zbornica, ki je tudi naznanila slučaj inspekciji dela v Mariboru. Ali čudno je, da se doslej ta institucija še ni zganila, da bi napravila v tem obratu red. Za zadnji trideseturni šift pa energično zahtevamo, da se uvede preiskava in se dožene vse nedostatke, ki so se zgodili. Ravnatelj Tatscher je delavcem dal večerjo — salato in makarone — da jim ni trebalo hoditi domov, ker se je bal, da bi delavci potem ne prišli več nazaj. Opolnoči jih je traktiral s čajem in žganjem, so bili nazadnje tako izmučeni, da so se od trudnosti in deloma tudi od žganja kar zibali stoje pri strojih. Upravni svetnik tega podjetja je g. dr. Fermevc, odvetnik v Ptujju, seveda demokrat in eden »najboljših« Slovencev v Ptujju. Pod njegovim protektoratom se vrši to že dolge mesece in mož ne vidi nič drugega kakor domače delavce, ki ga tuje izrablja do skrajnosti na tako nesramen način. Njega delamo v prvi vrsti odgovornega za to. V tem obratu je nad 20 inozemskih delavcev, ki so večinoma vsi »mojstri« in predelavci. Ti gospodje so prijadrali pred 4 leti v tovarno, noben izmed njih ni imel spričevala o sposobnosti za mojstra, za mojstre jih je polagoma napravil ta in oni inozemski ravnatelj in sedaj zaslužijo po dve do štiritisoč dinarjev na mesec, domači delavci pa pridejo kvečjemu na en tisoč. Ne pravimo, da ne smejo pri nas delati. Danes noben ne dela, če mu delo ni potrebno za obstoj. Privoščimo jim zaslužek, saj so ga potrebni. Ali zakaj pa ti gospodje, ki se izdajajo za internacionalce in pripovedujejo, kaj vse so bili v domačih avstrijskih in čeških delavskih organizacijah kot funkcionarji, ne povedo našemu »neumnemu« delavstvu, da se naj organizira? Zakaj odriavajo naše domače delavstvo od strojev? Mi jih po dosedanem njihovem delovanju smatramo le kot zaupnike ravnateljev, ki jih za hvaležnost napravljajo za »Petovijce« unentehbrliche. In delavstvo samo. Človeka ob pogledu na te razmere prime taka jeza, da bi kar rekel: Prav se Vam godi, še kožo vam naj potegnejo z glave, če ste tako neumni. Ali niste imeli pred leti organizacije? Ali niso bile takrat dosti boljše razmere v obratu? Ali ne veste, da

je ta organizacija zopet tukaj? Zakaj ste delali tri mesece dnevno po 15 in 16 ur? Ali zato, da boste šli v novem letu lahko vsi na cesto? Polovica bo Vas šla na počitnice in priliko boste imeli premišljevati svojo nespamet.

Maribor.

Mariborski raznašalec »Delavske Politike« je dobil od stranke, katere somišljenik je, pismen ukor, zakaj je sprejel službo raznašalca za ta list in grožnja, da bo izključen, če je ne zapusti. Naš raznašalec je že dalj časa brez posla in navezan izključno na podporo svojih prijateljev, s katero se pa vendar trajno ne da izhajati. Stranka pa v tem oziru še ničesar ni zanj storila. Samoumevno je, da v takem položaju človek rad sprejme vsak posel, kakoršenkoli se mu nudi. Ali pa mislijo dotični ljudje, da je v kakem kapitalističnem podjetju kruh bolj rdeč kakor pri »Delavski Politiki«? Če bi bilo po njihovem, potem bi pa morali vsi razrednozavedni delavci takoj zapustiti delo v vseh kapitalističnih podjetjih. Mislimo pa, da je »Delavska Politika« vsekakor bližja delavskemu pokretu, kakor kakšen Pollak ali pa »Kranjska industrijska družba«. Predno zahtevajo dotičniki od svojih pristašev takih žrtv, naj sami sebi izprašajo vest. Sicer se je den izmed njih pri neki priliki v Mariboru hvalil, da po štiri dni ničesar ne je, pa bi vendar jaz tega našemu raznašalcu nikakor ne priporočal, ker je preslabe konstitucije. »Delavska Politika« je delavski list, ki služi celokupnemu delavskemu razrednemu pokretu. Pri tem našem listu lahko sodelujejo sodrugi z leve in desne. Vse se v listu priobči, kar služi razredni borbi in razrednim načelom proletarijata. Vsakemu razredno zavednemu delavcu, brez razlike, je prostor v našem listu na razpolago.

Šoštanj.

V petek, 15. t. m. vsi na javni shod, ki se bo vršil ob 4. pop. v hotelu »Jugoslavija«. Dnevni red zelo važen! Pridite vsi!

POSILANO.

Podpisani preklicujem trditve, da je Delavski dom pri Jelenu na Savi, g. A. Kristana last, in da ga je g. Zugvic kupil za 30.000 kron, kar seveda ne odgovarja resnici.

Franc Smrekar.

MALI OGLASI.

Službe.

Za Hrastnik in okolico iščemo raznašalca za Delavsko Politiko. — Oglasi naj se v Konzumnem društvu rudarjev v Hrastniku. 70

Za Jesenice in Javornik iščemo raznašalca za »Delavsko Politiko«. Ponudbe na upravo lista. 69

Pozor delavci Pozor delavci!

ŽIMNICE

matrace, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divani in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN,

tapetnik

Krekov trg štev. 7

poleg Mestnega doma

Za Zagorje

in okolico išče uprava našega lista spretno raznašalca oz. kolporterje. Oglasi se je pismeno na upravo »Delavske Politike« v Ljubljani. 23

Razno

Sodavičarska naprava se prodaja. Pisma pod »Sodavičar« na upravo lista. 46

PISALNI STROJ

rabljen. v dobrem stanju, se kupi. Ponudbe na upr. lista.

Vinograd

z zidnico blizu Litije se prodaja Pisma pod »Zidnica« na upravo lista. 48

Kupim dobro, pristno belo in rdečo

vino

dolenjskih in štajerskih gor. Ponudbe pod »Vino« na upravo »Delavske Politike«.

„UNION“

čokolada in bomboni so najboljši.

„UNION“ TVORNICI KANDITOV IN ČOKOLADE, ZAGREB.

Kupujte srečke državne razredne loterije pri

Zadružni banki v Ljubljani

Aleksandrova cesta 5.

Glavni dobitnik Din 1 900.000.—

Vsaka druga srečka zadene!

Cena: cela srečka Din 80.—, polovica srečke Din 40.—, četrtina srečke Din 20.—.

Naročilo potom dopisnice zadošča.

SPLOŠNO KREDITNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta 5

R. Z. Z. O. Z.

Ustanovljeno 1. 1898

SPREJEMA

hranilne vloge na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

na menice, zastavna pisma in lombard po ugodni obrest. meri.

Pisarna: Ljubljana, Aleksandrova cesta štev. 5